

Pireneji – dostižni ledeni vrhunci

Branko Meštrić, Zagreb

Da odmah raščistimo tu dostižnost! Jasno je da hrvatski planinari mogu dostići gotovo sve na ovom planetu. Činili su to, pa će i dalje činiti. Ali ovdje je riječ o nama, »malim« planinarima, koji rijetko napuštamo naše granice, a Velebit, Biokovo i Dinara prirodno su nam stanište u kojemu se najbolje osjećamo. Dobro, dodajmo tu poneki »ispad« u susjedne nam zemlje, na poneki dvotisućnjak – i to je sve.

Pireneji su svakako jedno od poznatih gorja. To zahvaljuju svom geografskom položaju i ulozi – ulozi prirodne razmeđe jednog kontinenta i njegova poluotoka, a ujedno i razmeđe dviju velikih zemalja. Malo je manje poznato da je gorje dugačko više od 440 km i da ima 212 vrhova viših od 3000 metara. Zanimat će nas da je najviši vrh Aneto (3404 m) te da je najveći »živući« ledenjak u Pirenejima također na Anetu (danas 163 ha, a 1894. čak 630 ha!).

Kako doći do Pireneja? Pokazalo se – prilično jednostavno. Naravno da postoje mogućnosti i zrakom i morem, pa malim autom, no mi smo se odlučili za autobus. Štoviše, brzo se pokazalo da je za desetine hrvatskih autobusnih prijevoznika put do Pireneja stvar rutine. Stotine hrvatskih autobusa vozilo je hodočasnike do Lurda, a vjerojatno tek malo manje njih maturante do Barcelone. Mi smo se odlučili za francusku vezu pa smo u svoj program uključili i obilazak toga nesumnjivo velikoga hodočasničkog središta.

Lurd se nalazi na sjevernim obroncima Pireneja pa nismo propustili već odande »baciti poglede« s lokalnog vrha – Pic du Jera (948 m) na Pireneje. Jednako nas je intrigirala i planinska cesta kojom se iz Francuske valja prebaciti

u Španjolsku. Pokazalo se da ni to nije problem, jer Pireneje karakteriziraju poprečne udoline, duboko uvučene u tijelo planine, duž kojih su sagrađene vrlo dobre ceste, a granica je, naravno, europska – neprimjetna.

Kako »naša« udolina Benasque nema vrata prema Francuskoj, valjalo se uvući stotinjak kilometara u Španjolsku da bismo dohvatili prvu poprečnu cestu. Iz Barcelone bi bilo mnogo kraće (oko 300 km).

Benasque je krasan gradić stiješnjen među planinskim grebenima, s brojnim hotelima u samom gradu i u okolici (skijaško središte!). Nas je zanimao kamp Aneto – vrlo uredan i praktičan, a pokazalo se i uobičajen za planinare, jer smo poslije u kampu susreli ljude što smo ih upamtili s uspona. Planinari se rado smještaju i u hotelima u Banos de Benasque, dublje u dolini, a često i u Lianos de Hospital – posljednjem mjestu do kojeg se može vlastitim prijevozom, barem u ljetnim mjesecima. Iako je cesta i dalje dobra, tu je rampa i dalje voze samo »njihovi« autobusi. Navodno se izvan sezone može autom i dalje.

Cesta završava 6 km dalje na Besurti i najprikladnije je »progutati« tih nekoliko eura pa sjesti u njihov autobus odmah ispred kampa.

Pireneji su prirodna razmeđa Pirenejskog poluotoka i ostatka europskog kopna, a ujedno i razmeđa dviju velikih zemalja: Španjolske i Francuske

Pireneji u tri riječi: granit, voda i rododendroni

Iskreat će vas na 1920 metara, na samom početku građene i obilježene staze kojom se za manje od sata dohvati planinarski dom »La Renclusa«. Dom je ishodište brojnih uspona u Pireneje, pa i uspona na najviši vrh.

Na samu Renclusu valja potrošiti nekoliko riječi. Kuća je inače dobra i uredna, a s obzirom da se nalazi na 2140 metara, dobro je i opskrbljena. No takvu neljubaznost, strogost i neprikladnost teško ćete naći i u našim krajevima, pa je najbolje da i ne dolazite ako niste točno dogovorili i smještaj i prehranu. A to je prilično teško, jer je engleski slaba strana mnogih Španjolaca. Nama se dogodilo da je domar rezervaciju za 30 ljudi razumio kao 13, da nismo mogli ni ući u dom jer smo valjda došli prerano, da se ne može dobiti jelo kad hoćete, već kad oni hoće, i tako biser za biserom. Simpatičan je biser i to da će vas ispred doma (u koji ne možete ući!) napastovati domarovi konji i bez skrupula krasti hranu iz ruksaka. Dodajmo još i

da nemamo popust u domu (Slovenci imaju!), pa smještaj ispada prilično skup.

Ali da oko Rencluse ne bi sve bilo crno kad je ružičasto, valja se odmaknuti samo nekoliko koraka od kuće i naći ćete se u raj u rascvjetanih rododendrona, prelijepih potoka i nestvarnih dolinica s jezercima. Ne iznenadite se ni brojnim sviscima, koji će svako toliko iskočiti iza kamena, važno vam pozirati pa odmagliti u prvu rupu. (Nije primijećeno da krađu sendviče, a niti da pakiraju čokoladu!)

Ako se kome čini da uspon s 2100 na 3400 metara nije ni po čemu osobit – samo je djelomično u pravu. Naime, kad uzmete u obzir da odmah u startu valja oštro uzbrdo po tipičnom granitnom bujičnjaku, gdje gotovo i nema staze (posljednja markacija je ispod kuće, a markiranje staza prema vrhu nepoznat je pojam), da se svuda između kamenja cijedi voda, da brojni čuljci često zavedu na stijenu s koje se ne može dalje, a kamenje se pri vrhu »krijeste« miče na

Prvi pogled s Portillona na Aneto

BRANKO MEŠTRIĆ

sve strane, priča baš i nije tako jednostavna. Zapravo, to smo shvatili više na silasku, kad jednostavno ne vjeruješ da si po toj vododerini prošao uzbrdo, a nikad kraja spustu do kuće koju gledaš na dlanu već dva sata.

Srećom, lutanje među kamenjem naglo se okonča dolaskom na Portillon Superior (glavna vrata), a pred očima pukne vidik na velebni Aneto, sav u snijegu, i na malo skromniji ledenjak Aneto ispred njega. Sumnjivo djeluje što su one mrvice od planinara koji svladavaju posljednji uspon tako sitne, no taj je dojam najbolje pripisati umoru i rijetkom zraku i zanemariti ga. Nakon tri sata, kad se konačno približite tom usponu, ipak sve postaje jasnije. Dakle, od Glavnih vrata nadalje nema više nikakvih sumnji o stazi – u našem je slučaju gotovo cijelom duljinom bila ugažena u snijegu, u svakom drugom slučaju dio preko ledenjaka je isto tako jasan, a i sam je cilj cijelo vrijeme vidljiv.

Ledenjak zaista zahtijeva cepin i dereze, no navez nije potreban jer nema pukotina ni opasnosti. Jedina je opasnost, ali za ledenjak, to što se sve više i brže topi. Na pojedinim mjestima naići ćete na huk podledenjačkih potoka. Završni uspon na vrh, od 3200 metara naviše, strm je, a kako je bio zasniježen, i prilično zahtjevan, dereze su više nego dobrodošle.

Pripremajući se za uspon, nailazili smo na napomene da je dobro ponijeti užu i navezivati se pri silasku s Portillona na ledenjak, a naročito na Mahoma prijelazu, samom izlazu na vrh. Gore smo uistinu i zatekli nekoliko uspaničenih pojedinaca koji su se svima četirima i djelomično zubima držali za kamen, no naše je užu ostalo smotano i tih pet metara nismo doživjeli osobito problematičnim. Jest da je u pitanju greda široka pola metra i da je provalija s obje strane duboka nekoliko stotina metara, ali to nije ništa što već nismo vidjeli u Samarskim stijenama. Doduše, malo je neugod-

no hodati iznad prestrašenih i na stijenu prilijepljenih Španjolki. Zanimljivo je da taj mali detalj, koji zaista može biti opasan, a dnevno ga prolazi na stotine čak i neiskusnih planinara, uopće nije osiguran, iako bi dva-tri klina i/ili komad sajle svima olakšali muke. Ali, to je valjda španjolski pristup.

Od tridesetoro sudionika pohoda PD-a »Šumar«, na najviši vrh Pireneja stiglo je trinaestoro, ponajprije stoga što smo imali trinaest kompleta dereza i cepina. Nekoliko naših ljudi koji bi inače stigli na vrh bez poteškoća ostalo je na početku ledenjaka. No, čak i njima nije krivo zbog toga. Čitav doživljaj planine i vidici koje nam ona pruža toliko su različiti od onih na koje smo navikli. Toliko su široki čak i sa »skromnih« 2900 metara na Portillonu, da nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim.

Velik broj hrvatskih planinara nema u svom curriculumu dvotisućnjake, tako da su već na Renclusi dosegli vlastiti rekord, a za nekolicinu nas koji smo ponešto i dosegli po Alpama, 3404 metra visine zaista je velika stvar. Smiješno je što će u povratku svi u autobusu doseći 2408 metara nadmorske visine na izlazu iz Andore, a da mnogi to nisu niti će ikad ispenjati vlastonožno.

BRANKO MEŠTRIĆ

Gužva na vršnom grebenu

I na kraju zaključak: nije tako teško doputovati u Pireneje, nije ni tako teško uspeti se na najviši vrh i dostići 3404 metra, sve preko snijega i ledenjaka. Lijepo je doživjeti neke drugačije planine, drugačije cvijeće, pa i životinje, koje nisu velebitske ili biokovske, hodati po kamenju koje nije vapnenac i imati vode na sve strane. Preporučujem!

BRANKO MEŠTRIĆ

Članovi PD-a »Šumar« na najvišem vrhu Pireneja